

2 HÅLLBAR UTVECKLING OCH FRAMTIDSVISION

HÅLLBAR UTVECKLING OCH FRAMTIDSVISION

I detta kapitel lyfts de visioner och kommunala styrdokument som Skellefteås politiker antagit. De utgör en mycket stor del av de förutsättningar som format planförslaget om Skellefteadalens utveckling fram till 2030.

HÅLLBAR UTVECKLING

I Brundtlandskommissionen, Vår gemensamma framtid, påpekade man att den nuvarande livshållningen inte är långsiktigt hållbar och att samhället förbrukar mer resurser än som kan återskapas. Denna rapport stod för spridningen av begreppet hållbar utveckling. Enligt Världskommissionen föreligger en hållbar utveckling om;

”de förändringar som vidtas i samhället tillfredställer nu levande människors och framtida mänskogenerationers behov utan att produktionsförmågan hos de understödjande ekosystemen hotas eller att grundläggande mänskliga rättigheter kränks.”

Hållbar utveckling handlar alltså i stora drag om att människan bör vara rädd om de resurser som hon är beroende av idag och i framtiden.

I mars 2006 redovisade Sveriges regering en strategi för hållbar utveckling. Skrivelsen ”Strategiska utmaningar - en vidareutveckling för hållbar utveckling” behandlar ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter. Strategin tar sin utgångspunkt i en vision för hållbar utveckling i ett längre tidsperspektiv. I dokumentet står fyra utmaningar i fokus:

- **BYGGA SAMHÄLLET HÅLLBART**
Det innebär att vidareutveckla goda levnadsvillkor genom fysisk planering, regional utveckling, infrastruktursatsningar samt utveckling av boende- och stadsmiljöer

- **STIMULERA EN GOD HÄLSA PÅ LIKA VILLKOR**
Det innebär att skapa förutsättningar för en god hälsa för alla oavsett kön, etnisk tillhörighet, social eller kulturell bakgrund, sexuell läggning, ålder eller funktionshinder.
- **MÖTA DEN DEMOGRAFISKA UTMANINGEN**
Det innebär att vidta åtgärder inom ett flertal politikområden för att klara befolkningens åldersstruktur utmaningen i dess ekonomiska och sociala dimensioner.
- **FRÄMJA EN HÅLLBAR TILLVÄXT**
Det innebär att tillväxten drivs av dynamiska marknader, en stark välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik.

Hållbar utveckling i Skellefte dalen
– måluppfyllelse på lokal och regional nivå

HÅLLBAR UTVECKLING I TRE DIMENSIONER

EKONOMISK HÅLLBARHET

Ekonomisk hållbarhet innebär en balanserad tillväxt som inte på sikt bygger på skuldsättning eller på att reserver försvinner. En hållbar ekonomi behövs för att samhället ska kunna fungera.

Viktigast är egentligen att få till stånd en långsiktig planering för stadsbilden så Skellefteleden blir hållbar i framtiden. Det bör även understrykas att ekonomisk hållbarhet ska ses på sikt och därför är viktigt att investera idag för att undvika stora utgifter i framtiden.

EKOLOGISK HÅLLBARHET

I skrivelse 1998/99:5 talar regeringen om tre målsättningar som ska leda till ett ekologiskt hållbart samhälle: skyddet av miljön, effektiv användning och hållbar försörjning. Skyddet av miljön innebär att utsläppen av föroreningar inte ska skada människans hälsa eller överskrida naturens förmåga att ta emot eller bryta ner dem. Effektiv användning innebär att nyttjande av energi och andra naturresurser ska bli mycket effektivare än den är i dag. Hållbar försörjning innebär att ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga måste säkras.

SOCIAL HÅLLBARHET

Den sociala hållbarheten sätter människors behov och välbefinnande i centrum. En social hållbarhet strävar efter att alla människor, oavsett kön, ålder, socioekonomisk tillhörighet och etnisk eller kulturell tillhörighet har samma möjligheter att ta del av det goda samhället. Hållbarhetsrådet anger trygghet, hälsa och delaktighet som centrala begrepp i den sociala hållbarheten.

KOMMUNVISIONEN

Skellefteå kommun har fastställt en vision och fyra övergripande mål. Visionen och målen anvisar strategin och dimensionerar den önskade utvecklingen.

Skellefteå en framsynt tillväxtkommun, attraktiv att bo och verka i.

Visionen är en framtidsbild av ett samhälle som attraherar såväl stor som liten. Det ska vara en välkänd och viktig del av Sverige där entreprenörskap och företagande genomsyrar hela samhället. Skellefteå ska vara lockande för alla och vara en bra grogrund för ett näringsliv med stor bredd. Ett näringsliv som är i ständig utveckling för att skapa fler arbetstillfällen och goda resultat.

Kommunen ska ha goda kommunikationer och samhället ska organiseras så att avstånden blir korta. Samhällssystemet ska vara tydligt med snabba beslutsvägar. Skellefteå ska vara jämställt och tillgängligt för alla. Ett samhälle som är nära, enkelt och öppet, som alla talar väl om.

Skellefteå ska vara en dynamisk och öppen kommun med många, spännande och intressant delar för långt fler än sina egna invånare. Möjligheterna till fritids- och kulturverksamheter ska attrahera nya människor. Karaktären ska vara en robust och trygg kommun med valfrihet i boende och aktiviteter. En väl fungerande samhällsservice särskilt med god vård och omsorg är självklar.

Skellefteå ska vara en del av världen där befolkningen ökar, särskilt starkt bland yngre människor. Möjligheterna till utbildning och forskning ska vara i världsklass.

ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR KOMMUNEN

- Befolkning - antalet invånare i kommunen ska öka
- Utbildning - utbildningsnivån ska höjas
- Företagande - antalet företag ska öka i antal och redan etablerade företag ska växa
- Livskvalitet - livsmiljön ska förbättras och levnadsvillkoren ska vara rättvisa
- Kommunikationer - goda och säkra samband samt bra rese- och transportmöjligheter

Skellefteå kommuns vision och övergripande mål innebär en expansiv utveckling. För arbetet med den fördjupade översiktsplanen bryter vi ner visionen och de övergripande målen till stadsvision och stadsmål för tätortsområdet Skelleftedalen.

DEN POLITISKA VISIONEN FÖR SKELLEFTEDALEN

Skellefteå ska vara en spännande, attraktiv, vacker och trygg stad med ett starkt näringsliv, ett rikt fritids- och kulturliv samt erbjuda en god välfärd och infrastruktur.

Tanken är att Skellefteå ska bli ett centrum i norr med stark utveckling. Utgångspunkten är att Skellefteå ska stärkas och förutsättningarna för välfärden ska bli bättre. En god bärkraft och stor konkurrenskraft behöver skapas. Det finns ingen enskild grund för detta utan istället krävs en mängd samverkande faktorer. Basen utgörs av den fysiska miljön och befolkningens kompetens. För det måste man tillvarata:

- mark- och vattentillgångar
- befolkningens idériedom och utvecklingsförmåga
- den kompetens som finns inom olika verksamhetsområden

SEX SEKTORSMÅL FÖR SKELLEFTEDALEN

Målsättningarna för området utgår från de övergripande målen för kommunen. Ambitionen är att vara en småstad med inslag av många av de goda egenskaper och fördelar som stora städer har. Skellefteå har antagit en kommunikativ strategi med ledorden nära, enkelt och öppet. Den ska symbolisera viljan att välkomna nya invånare och skapa en god livskvalitet. En viktig faktor för Skellefteås attraktivitet är möjligheten att nå låga levnadsomkostnader. Låga boendekostnader och begränsade avgifter bidrar starkt. Grönstruktur för livskvalitet och folkhälsa är ett annat viktigt och levande inslag i stadsmiljön. Den fortsatta utvecklingen måste kännetecknas av ansvar för de kulturella och arkitektoniska kvaliteterna.

BEFOLKNING

- + 7000 personer.
- Förbättrad integration och jämställdhet.
- Hållbar struktur för sysselsättning, offentlig och kommersiell service.

UTBILDNING

- Effektivisering av skolans lokaler.
- Skolorna lokalisering ska spegla barnens boendemiljö.
- Goda skol- och utomhusmiljöer bör skapas samtidigt som resor och transporter begränsas.
- Fortsatt utbyggnad av Campus. Mer forskning och utbildning samt plats för bostäder och näringslivsutveckling.

FÖRETAGANDE

- Goda etableringsmöjligheter för allt från tjänsteverksamhet och handel till tung industri.
- Inom handel och tjänstesektor bedöms ytterligare 1 400 personer kunna ges arbete.
- En fortsatt expansion innebär att behov av nya kontorslokaler, industriell verksamhet (800) och tung industri (300) uppstår.
- Detaljhandeln fokuseras till centrum.
- Solbacken är vårt stora externa handelsområde med funktion för volymhandel och vissa sällanköpsvaror.
- Industri- och handelsområdet Hammarängen är tänkt att främst profilera mot industrietablering och tyngre handel.

LIVSMILJÖ

- En rundare struktur
- En spännande och trygg stadskärna
- En skön grönstruktur
- Nya bostäder
- En god omsorg
- En hög tillgänglighet
- Kultur och nöjen
- Vår fritid

REN LUFT OCH VATTEN

- Arbetet med införande av alternativa uppvärmningskällor måste fortsätta.
- Arbetet att minska energiförbrukningen i byggnader måste intensifieras.
- En tydlig strategi måste till för att uppnå de målsättningar som kommunen satt upp i sina miljömål.

KOMMUNIKATIONER

- Samordnade transporter
- Digital kommunikation
- Kollektivtrafik för alla
- En ny järnväg
- Sjöfarten klarar det tyngsta
- Ett mer hållbart vägtransportsystem
- Mer gång och cykel

POLITISKA STYRDOKUMENT

AGENDA 21

Agenda 21 är en handlingsplan för global hållbar utveckling, som antogs under Rio-konferensen 1992. Handlingsplanen består av tre perspektiv: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Skellefteå kommunstyrelse tog 1997 beslut om att Agenda 21:s intentioner skulle sätta sin prägel på alla verksamhetsgrenar i kommunen. Det handlade inte enbart om miljöfrågor utan om samhällsfrågor i stort. Övergripande mål blev att vi i Skellefteå kommun ska:

- utnyttja naturens resurser så skonsamt som möjligt och belasta miljön så lite som möjligt.
- utarbeta konkreta sektorsvisa miljömål och handlingsprogram.
- ta hänsyn till miljökonsekvenser vid planering av nya verksamheter.
- genom dialog och information göra alla anställda medvetna om sitt miljöansvar.
- ha tydliga miljökrav på våra entreprenörer och leverantörer.
- visionen för Skellefteå år 2025 är att användningen av fossila bränslen ska minska på bred front. Oljan ska ersättas av förnyelsebar energi för uppvärmning och transporter.

NATIONELLA OCH REGIONALA MILJÖKVALITETSMÅL

De svenska miljömålen beskriver de kvaliteter som är nödvändiga för en ekologiskt hållbar natur- och kulturmiljö. Miljömålsvisionen är att kunna överlämna ett samhälle till nästa generation, där de stora miljöproblemen är lösta. Av Sveriges 16 miljömål har vi i Skellefteå kommun utarbetat ett miljöprogram som består av 4 grupperingar av miljömålen. Tanken är att dessa ska lösas etappvis fram till år 2020. Nedan redovisas ett utklipp av de uppsatta mål som berör Skellefteå kommunens fysiska planering på översiktlig nivå.

LOKALA MILJÖKVALITETSMÅL

LEVA OCH BO

Det lokala miljömålet Leva och Bo bygger på de nationella miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö, Giftpfri miljö, Levande kust och skärgård samt Säker strålmiljö. Leva och Bo handlar bland annat om att det ska vara trivsamt och hälsosamt att bo i Skellefteå kommun. Maten ska vara hälsosam och människor ska inte utsättas för buller, föroreningar och farliga kemikalier i boendet eller livsmiljön för övrigt. Boendets påverkan på den yttre miljön ska minimeras. Lokala förnyelsebara tillgångar tas tillvara som t ex skogen till byggnationer och biobränsle. I kommunen skapas gröna jobb och nya tekniker utvecklas som kan vara till gagn för andra.

FRISK LUFT UTOMHUS

Visionen är att luften ska vara ren i Skellefteås tätorter och på landsbygden. Luften ska inte tillföras fossila växthusgaser, ozonnedbrytande ämnen eller föroreningar som kan vara skadliga för människor, djur, växter, byggnader, mark eller vatten och den totala energianvändningen ska minska.

LEVANDE VATTEN

Vattnet ska vara livgivande. På sin väg från inlandet till havet ska det inte transportera föroreningar som förändrar livsbetingelserna för växter, djur och människor. Vattnet utmed kommunens kust ska vara rent och skapa förutsättningar för livskraftiga populationer av växter och djur. Vatten som finns i marken ska skyddas och varhelst det påträffas kunna drickas av människor och djur. Påverkade vatten ska i möjligaste mån återställas till sitt ursprungliga tillstånd.

Det lokala miljömålet Levande vatten bygger på de nationella miljö kvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning. De delmål som utgör det kommunala målet behandlas på detaljnivå och innebär till stor del att inventera läget i kommunen.

NATUR I BALANS

Visionen är att Skellefteå kommun ska nyttja, skydda och bevara naturen så att det unika för orten utvecklas och förvaltas på ett hållbart sätt. Det öppna land-

skapet ska värnas om och jord- och skogsbruket ska leva vidare och utvecklas på ett hållbart sätt. Marken ska vara fria från föroreningar och dess vattenhållande funktion bevaras. Alla ska ha möjlighet till ett rikt friluftsliv. Miljöer med kultur och fornlämningar ska bevaras i största möjliga utsträckning. Det lokala miljömålet Natur i balans bygger på de nationella miljökvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap och Giftfri miljö.

BARN- OCH UNGDOMSPOLITISKT PROGRAM

FN:s barnkonvention fastslår att barn har medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter utifrån fyra grundläggande principer:

- alla barn har samma rättigheter,
- barnens bästa ska beaktas vid alla beslut,
- barn har rätt till liv och utveckling,
- barn har rätt att säga sin mening och få den respekterad.

Tack vare detta har riksdagen bestämt att beslutsfattare ska tillämpa ett barn- och ungdomsperspektiv i ärenden som berör unga.

Arbetet med barn- och ungdomsfrågor är prioriterat i Skellefteå kommun. I kommunen finns en lång erfarenhet av dessa frågor och det är kommunens inställning att en ständig utveckling ska ske. Syftet med det barn- och ungdomspolitiska programmet är att barn och unga ska ha möjlighet att delta i och påverka utvecklingen av samhället. Målgruppen är främst barn och unga upp till 20 år. Programmet har också utblick

mot unga vuxna över 20 år. Det är viktigt att barn och unga får möjlighet att delta i demokratiska processer på lokal nivå eftersom det är där de flesta besluten som påverkar deras livssituation tas. Olika verksamheter i kommunen arbetar med barns och ungas inflytande och delaktighet. En del gör det på grund av lagar, planer eller direktiv. Andra möter barn och unga på ett naturligt sätt utifrån uppdrag och verksamhet.

Vissa verksamheter berör barn och unga mer men det är viktigt att barn och unga får möjlighet till inflytande i alla frågor.

SKELLEFTEDALEN I FOLKHÄLSOPERSPEKTIV

Skellefteå har sedan oktober 2006 ett inriktningsprogram för folkhälsan med visionen att år 2020 har Skellefteå kommuns invånare världens bästa hälsa.

Det folkhälsopolitiska programmet bygger på den nationella folkhälsopolitikens 11 målområden. Det innebär att samhället ska skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. De områden som berörs mest av översiktsplanen redovisas nedan.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE I SAMHÄLLET (DELMÅL 1)

Det finns ett stort behov av mötesplatser där man kan diskutera förhållandet och gemensamt sprida framtidsplaner på sin ort. Det är en stor del i folkhälsoarbetet.

SUNDA OCH SÄKRA MILJÖER (DELMÅL 5)

Delar av detta delmål ingår också i miljömålen samt i handlingsprogram för skydd mot olyckor. Målområdet är uppdelat i ett antal delområden:

1. Sund yttre miljö/luftkvalitet
2. Sunda produkter
3. Sund inomhus- och närmiljö (inkl. buller)
4. Säkra miljöer
5. Säkra produkter

ÖKAD FYSISK AKTIVITET (DELMÅL 9)

Framtidsvisionen är: Skellefteå är en föregångare i Sverige som erbjuder alla sina kommuninvånare de bästa förutsättningarna för daglig fysisk aktivitet livet genom.

TILLGÄNGLIGHETSMÅL

För att Skellefteå ska kunna vara en framsynt tillväxtkommun, attraktiv att bo och verka i, måste också tillgängligheten och användbarheten för personer med funktionsnedsättning genomsyra hur kommunens övergripande mål ska uppfyllas. T ex är tillgängligheten till den byggda miljön ett av tre allmänna intressen som är så väsentliga att de bör ha företräde framför enskilda intressen. Det anges i kommittédirektiv till Plan- och byggutredningen. Detta preciseras också i Plan- och bygglagen.

I Skellefteå ska medborgare med funktionsnedsättning kunna ha goda levnadsförhållanden, känna trygghet och uppleva att de har en hög livskvalitet.

Kommunen arbetar med ett handikapp-politiskt program. Detta ska vara riktgivande för planeringen i Skellefteå kommun.

NATIONELLA KOMMUNIKATIONSMÅL

DE TRANSPORTPOLITISKA MÅLEN

De transportpolitiska målen står som grund för både statlig och kommunal planering av åtgärder inom vägtransportsektorn. Regeringens strävan är att de transportpolitiska målen bör kunna vara en utgångspunkt för regionala och lokala målformuleringar. Förhoppningen är att målen ska uppmuntra till ett transportpolitiskt engagemang bland olika aktörer i kommuner och regioner, i näringslivet och i ideella organisationer.

FUNKTIONSMÅL – TILLGÄNGLIGHET

Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, det vill säga likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

HÄNSYNSMÅL - SÄKERHET, MILJÖ OCH HÄLSA

Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas så att ingen dödas eller skadas allvarligt. Det ska även bidra till att miljökvalitetsmålen uppnås och till ökad hälsa.

Regeringen bedömer att följande preciseringar bör gälla för att uppfylla hänsynsmålet för miljö och hälsa:

- Transportsektorn bidrar till att miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan nås genom en stegvis ökad energieffektivitet i transportsystemet och ett brutet fossilberoende. År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen.

- Transportsektorn bidrar till att övriga miljökvalitetsmål nås och till minskad ohälsa. Prioritet ges till de miljöpolitiska delmål där transportsystemets utveckling är av stor betydelse för möjligheterna att nå uppsatta mål.

NOLLVISIONEN

Riksdagen beslutade i oktober 1997 att nollvisionen ska utgöra det långsiktiga målet för trafiksäkerheten inom vägtransportssystemet. Målet är att ingen ska dödas eller skadas allvarligt till följd av trafikolyckor.

REGIONALA OCH LOKALA KOMMUNIKATIONSMÅL

Det finns en gemensam målbild för de fyra nordligaste länen. Den är utformad utifrån ett helhetsperspektiv för samhällsutveckling och transportmöjligheter inom och mellan regionerna, till övriga landet och internationellt. Målbilden baseras på länens regionala utvecklings- och tillväxtprogram (RUP och RTP) och består av ett övergripande mål och fem inriktningsmål.

ÖVERGRIPANDE MÅL

- De fyra nordligaste länen ska vidmakthålla och vidareutveckla långsiktigt hållbar tillväxt med väl fungerande arbetsmarknadsregioner.
- Näringslivet ska vara fortsatt konkurrenskraftigt. Basnäringarnas bidrag till landets ekonomi ska bevaras och utvecklas och näringslivets kompetensförsörjning tryggas. Näringslivet behöver differentieras och dess framtidsinriktning behöver stärkas genom högkompetenta tjänsteföretag.

- Besöksnäringen ska attrahera människor såväl inom regionen, som nationellt och internationellt, samt bidra till differentierade arbetsmarknader och mera intressant region och närmiljö för alla i samhället.
- Livsmiljön ska utvecklas genom bred attraktivitet, bättre hälsa och livskvalitet samt minskad klimatpåverkan.

INRIKTNINGSMÅL

1. Gränsöverskridande samarbete
2. Tillgänglighet och infrastruktur
3. Livsmiljö och attraktionskraft
4. Konkurrenskraft och entreprenörskap
5. Kompetensutveckling och arbetskraftsförsörjning

RESE- OCH TRANSPORTPOLICY

Under 2007 tog tekniska kontoret fram ett förslag till rese- och transportpolicy för Skellefteå kommun. Syftet med policyn är att minska kommunens kostnader för resor och transporter samt för att eget och upphandlat resande och transporter ska ske trafiksäkert och miljöanpassat. Vägverket Region Norr gav ekonomiskt stöd till arbetet. Policyn är ännu inte antagen av kommunfullmäktige.

FRAMTIDSVÄGEN - MILJÖANPASSADE TRANSPORTER

Inom vägtransportsektorn pågår samverkan mellan flera aktörer för att uppnå en långsiktig hållbar utveckling genom åtgärder som påverkar efterfrågan på transporter. Arbetet med hållbart resande syftar bland annat till att förmå människor att välja andra färdssätt än egen bil vid resor till och från arbetet, i arbetet, till och från skola och utbildning samt i samband med resor vid olika evenemang.

Skellefteå kommun deltar i ett projekt kallat "Framtidsvägen". Det övergripande målet med projektet är att minska koldioxidutsläppen från vägtrafiken genom att öka andelen som nyttjar miljöanpassade resealternativ till ensambilåkande. Arbetet bedrivs utifrån de trafikpolitiska delmålen.

